

TRIBUNA

ARDEALULUI

Dlul Cherecheș Dumitru, plugar
KISBÁNYA
up. Alsófernezely
Szatmár m.

653

Editor responsabil:
Prof. Dr. EMIL HAȚIEGANU
Redactor responsabil:
GH. V. GIURGIU

A MAGYARORSZÁGI ROMÁNOK SZÓCSÖVE
ORGAN DE AFIRMARE AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: KOLOZSVAR STR. DEÁK FERENC 36.
TELEFON: 17-49 Căsuța poștală Nr. 3.

Costul abonamentului:
1 lună: 2.50 pengő; 3 luni 7.20 pengő
6 luni: 14.40 pengő 1 an 28.80 pengő.

Cultul energiei

II.

În acest veac de foc, de luptă, de sânge și de energie, evenimentele mari și istorice sunt un dar al energiei.

Recunoștința și omagiile omenirii se cuvin energiilor afirmative, cari luptă și execută fapte mari. Eroi energiei prin hotărârea lor nestrămutată și cu lupta lor statornică decid mersul istoriei, dându-i un mers înălțat, precum le este apriga lor voință. Biruința, victoria, izbânda este totdeauna a celor energici, nu a celor slăbiți.

Deosebirea între oamenii mari și mici, între puternici și slabi, o face numai energia, cultul energiei.

Eroul energiei știe și este obișnuit să învinge și printre piedeci de stânci și de ape, nu numai pe drum neted și liber. Omul lipsit de energie primește să meargă pe calea deschisă și bătorită de alții, se mulțumește cu ideile spuse de alții, se hrănește cu pâinea spirituală frământată de alții. Nimic nou, nimic măreț, nimic durabil, nu răsare din inima și din mâna omului obișnuit. Nici o urmă nu rămâne după trecerea lui pe drumurile vieții. În sânul omului, a ținutului, a țării în care au trăit vorbește nimeni de numele lui, nici de faptele lui, fiindcă a lipsit energia care l-ar înălța din negura necunoștinței, în mijlocul Cerului și a veacului. Cultul credinței înălță omul în ochii Cerului, cultul energiei înălță omul în sânul neamului la locuri de conducere.

Progresul și buna stare, a tuturor, este asigurată dacă locurile de comandă în viața publică sunt ocupate de energiile creatoare, cari cu avântul lor viu și creator duc la îndeplinire idealurile binelui comun, și zeci și sute de ani nu sunt în stare să înșelă și să înșelă faptele, pe cari energia creatoare știe și poate să le înșelă în timp de ceasuri, de zile și de luni.

Proverbul zice: „Când norocul schimbă locul, n'aduc ani ce aduce ceasul“.

Norocul este energia minunată, care forțat arătătorul ceasului să-și schimbe locul și să bată după voința omului de energie să realizeze hotărârea lui.

Fericea omului de energie este munca, și ea și jertfa adusă spre slava Cerului și spre binele comun. Munca este cel mai adevărat titlu de noblețe al omului care cultiva cultul energiei. În ochii lui munca este înălțătoare, iar trândăvia este înșelătoare.

Cultul energiei ne învață, că în viitor nu va da întâietate celor cari cerșesc viața și recomandățiuni, favoruri, lingușiri și prin subsăparea și calomnierea energiilor creatoare, cari pot întrupa vigoarea și înălțarea neamului.

Eroul energiei este pilda vie, care arată că este gata să facă din zilele sale un lanț de strălucitoare închinare binelui comun. Acolo unde este așezat de soartă, el o binecuvântare a Cerului; în jurul său se reînnoesc, toate răsar ca prin miracol sub vraja energiei sale, toate se umplu de viață, de spirit viu și de duh încălzitor. Lumea trebuie să înțeleagă că sfânta lor viață nu este mântuită de nici un gând egoist, nu este izvorită din dorința de a domni, de popularitate, de îmbogățire personală. Eroul energiei știe că Mântuirea a dat pilda cea sfântă și mare: „Voiște să fie primul între voi, acela să fie slugă va fi“. Așa voiște omul cu energie arzândă în focul energiei: să înșelă în ființa sa toate însușirile repre-

Situația în sectorul Honvezilor

Agencia telegrafică maghiară comunică:

Operațiunile din Ucraina de Sud se desfășoară acum în regiunea deluroasă a Donețului. Cursul superior și mijlociu al Donețului se găsește în întregime sub stăpânirea forțelor aliate și în unele puncte au reușit chiar să formeze capete de poduri pe malul răsăritean al râului.

Tupele de honvezi sunt preocupate acum cu acțiunea de curățire a sectorului lor de luptă. Activitatea inamicului este limitată exclusiv la acțiuni aeriene.

Comunicatul oficial italian

ROMA, 8. (Stefani.) — Cartierul general italian comunică:

Miercuri seara și în cursul nopții spre Joi, avioane inamice au zburat deasupra unor regiuni din Sicilia și Campania. Bombele aruncate nu au provocat nici o victimă omenească, iar pagubele materiale sunt neînsemnate.

În atacul aerian îndreptat asupra localității Augusta numărul victimelor a crescut la 10 morți. În cursul atacului am doborât trei avioane inamice.

În Africa de Nord, artileria noastră a desfășurat o activitate deosebită în sectorul dela Tobruk și Sollum. Avioanele britanice au aruncat bombe asupra împrejurimilor dela Benghazi și Tripolis. Am doborât două avioane inamice.

În Africa Orientală, trupele noastre au zădărnicit pe întreaga întindere a frontului dela Gondar încercarea de apropiere a inamicului. (MTI.)

D. Churchill acuză Franța de eșecul dela Dunkerque

Trebuie să ne așteptăm la lupte grele — a spus premierul britanic

STOCKHOLM, 8. (DNB). — D. Churchill prim-ministrul Angliei vorbind într-o localitate din Anglia de Nord a invitat poporul englez să nu disprezeze. Trebuie să contăm din nou la lupte îndelungate și la sacrificii mari și nu trebuie să ne speriem în fața obstacolelor mari. Suntem hotărâți cu toții să continuăm și să mergem drept înainte. În continuare primul ministru a vorbit despre evacuarea din Dunkerque, constatând că Anglia nu dispunea pe

atunci de suficiente arme de atac. De sine înțeles primul ministru a arătat din nou că francezii răspund pentru eșecul suferit. Nici eu n'am promis o victorie ușoară — a spus primul ministru — fiindcă văzând pregătirea insuficientă a armatei franceze, am fost pregătit la cele mai grele sacrificii. Am observat cele mai mari greșeli în conducerea armatei. Sunt însă sigur că totul se va aranja spre binele nostru, pe insulele noastre. (MTI.)

Tratatul primului ministru din Burma n'au dus la rezultat

ROMA, 8. (Stefani.) — Ministrul coloniilor engleze a făcut tot posibilul pentru contrabansarea nemulțumirii populației din Burma, totuși se poate constata că misiunea primului ministru din Burma a eșuat. Primul ministru a vorbit în fața colaboratorului ziarului „Daily Telegraph“ fără șovăială de starea sufletească deprimată în care se află.

— Nu sunt satisfăcut cu negocierile avute cu dnii Churchill, Amery și ceilalți membri ai guvernului englez — a spus primul ministru. Apoi a continuat textual: „M'am dus la Londra pentru a obține dela guvernul englez as-

gurări definitive, că după terminarea războiului Burma va obține o constituție în calitate de domion al coroanei. Am fost de convingerea, că după „charta“ din Atlantic, care a enunțat independența tuturor națiunilor mici, cerea mea va fi satisfăcută benevol. Cu toate străduințele mele n'am obținut cele cerute“. (MTI.)

Alte condamnări la moarte la Brün

PRAGA, 8. (DNB). — Tribunalul militar din Brün a condamnat la 7 Noembrie 8 persoane la moarte pentru crima de sabotaj. (MTI.)

zervative și toate străduințele de înălțare ale neamului. El știe mai bine decât oricine că în lume este ceva mai presus decât evanghelia aurului, de bogățiile lumii, de bucuriile materiale și mai presus chiar decât viața lui trecătoare, este marele ideal care călăuzește eroii energiei ca o stea magică din strămoși în strănepoți.

Eroilor energiei nu le lipsește avântul necesar jertfei pentru acest ideal. În inima lor este aprinsă și arde mistuitor candela iubirii acestui ideal și ca soarele le înflăcărează simțirea și o înălță, mult peste capetele celor de rând, cari nu trebuie să le împiedece străduința lor de înălțare, ci să-i ajute, să-i admire și să le poarte recunoștință pentru purtarea lor de grijă, pen-

tru iubirea lor care se jertfește spre binele lor.

Toți eroii energiei luptă azi pe diferite fronturi pentru temelia cea nouă a lumii care va să se zidească pe jertfa lor de suferință, de sânge și de viață, în acest măreț ideal de înălțare, de pace și de fericire.

Pe ruinele trecutului de glorie, de suferințe și de lacrimi, eroii energiei zidesc lumea cea nouă.

Preoții cu smerenie se roagă, poezii cu înflăcărare cântă, scriitorii cu înfrigurare prevestesc și realiștii cu îngrijorare pregătesc lumea cea nouă, veacul cel nou al energiei iubirii și al păcii.

D. E. SÂNICOARĂ

Biserica, mijloc de mântuire

Primii oameni, Adam și Eva, prin călcarea poruncii dumnezeiești, de a nu mânca din pomul cel oprit, au fost pedepsiți de Dumnezeu cu scoaterea lor, afară din raiul strămoșesc, din raiul fericirii.

Prin această cădere, tot neamul omenesc a căzut în robia păcatului. Totuși Dumnezeu, în nemărginita Sa iubire de oameni, a trimis pe Unicul Său Fiu, pe Isus Christos, ca să ne mântuiască pe noi oamenii.

Isus Christos, Dumnezeu adevărat, a venit printre noi oamenii, a petrecut cu noi, învățându-ne ce trebuie să facem ca să ne ajungem ținta noastră ultimă, pentru care am fost creați. A venit și prin scump sângele Său, vărsat pe lemnul Crucii, a răscumpărat lumea întreagă.

Dar ca să i-se continue misiunea aici pe pământ, Isus Christos a întemeiat Biserica și apoi s'a înălțat la cer.

Biserica a fost întemeiată prin cei 12 Apostoli și pe urmașii acestora episcopii și preoții, prin cuvintele aflate la evanghelistul Mateiu 28, 18—20 „Datu-mi-s'a toată puterea în cer și pe pământ, drept aceea mergând învățați toate neamurile, botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Spirit, învățându-i să păzească toate câte v'au poruncit vouă, și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la capatul veacului.“

Deci prin aceste cuvinte, Isus Christos, a încredințat biserica cu menirea de a feriți pe oameni în lumea aceasta, și de a-i mântui în cealaltă.

Pentru ca sfânta Biserică, să-și ajungă ținta hotărâtă, ea a fost dăruită de blândul Ei Intemeietor cu mijloace, pentru a le pune la îndemâna credincioșilor.

Acestea sunt Sfintele Taine. Preoții, sunt aceia care învață pe oameni, ce trebuie să știe și să facă ca să-și dobândească scopol ultim.

Preoții sunt apostolii lui Dumnezeu și reprezentanții bisericii aici pe pământ.

N'au dreptate Pocăiții și ceilalți Sectari, cari spun că nu este nevoie de Biserică și de Preoți, pentru că fiecare om poate singur să se mântuiască, fără să aibă nevoie de biserică și preot. Dar aceasta nu e adevărat nici de cum, pentru că am văzut mai sus că Isus Christos a dat putere preoților de a învăța și a predica, învățătura cea adevărată, prin cuvintele „Învățându-i să păzească toate câte v'am poruncit vouă“. (Mateiu 28, 20.)

Biserica lui Christos, de aproape 2000 de ani, de când a fost întemeiată, totdeauna a chemat pe oameni la adevărata viață prin cuvintele: „Veniți să ne închinăm și să cădem la Christos, Mântuitorul nostru.“

În aceste timpuri de grea încercare pentru neamul omenesc, glasul Bisericii trebuie ascultat mai mult, pentru că numai Biserica ne poate da pacea și liniștea sufletească, de care are nevoie așa de mare, întreaga omenire.

Să ne apropiem, cu sufletul smerit și cu cugetul curat de Sfânta Biserică, să înținem înăuntrul, lăpădând toată grija cea lumească, ca să ne rugăm acolo în mireasma tămădiei și să ascultăm glasul preotului din amvon, care spune și propovăduiește cuvântul Dumnezeesc, care spune: „Veniți la mine toți cei oboșiți și însărcinați și eu vă voi odihni pe voi.“

Să mergem, să ascultăm și să facem ceea ce ni se spune acolo, și vom ajunge la viața noastră adevărată, fericirea aici pe pământ și mântuirea în cealaltă lume.

LUCA MANCIU

Legi și ordonanțe

Noui dispozițiuni cu privire la numirea, angajarea, înaintarea în funcțiuni a personalului de conducere în administrarea unor întreprinderi

În Gazeta Oficială Nr. 234 din 26 Octombrie 1941, a apărut „Ordonanța ministerului Nr. 7140—1941 (M. E. referitoare la ocuparea funcțiilor de conducere în întreprinderile obligate a da socoteli publice”.

Aceasta ordonanță dispune în

§. 1.

„Acea societate anonimă, sau cooperativă, precum și aceea societate cu răspundere limitată, obligată la publicarea bilanțului, — a cărei capital social întrece suma de 250.000.— Pengö, socotit potrivit alin. 2 din §-ul 19 al legii VII: 1940, sau în care numărul angajaților — în cercul de atribuțiuni cu caracter intelectual — întrece numărul de 15 persoane, apoi, membrele Centralei Institutelor Financiare enumerate în punctele 1—3 din aliniatul întâi § 4 a legii XXXVII: 1920, fără considerare la mărimea capitalului social și numărul angajaților în cercul de atribuțiuni cu caracter intelectual, precum și societățile private de asigurare, sunt obligate — deodată cu depunerea proiectului de contract, sau a propunerii referitoare la încredințare (înaintare) — să anunțe numele și datele personale exacte a acelor persoane pe cari dorește să le angajeze, sau să le încredințeze cu funcțiunile de președinte, vice-președinte, director general, subdirector general, președinte sau vice-președinte al Comitetului de direcție, director executiv, gestor de afaceri, conducător comercial, sau cu drept de dirijare în altfel. Stabilimentul (filială, reprezentantă) întreprinderii din străinătate intră în prevederile acestei ordonanțe întocmai ca întreprinderea indigenă. Instituțiile financiare (cooperativele de credit) și societățile private de asigurare vor face anunțarea Ministerului de Finanțe, iar alte întreprinderi Ministerului de resort (industrie, comerț și comunicații, sau agricultură) după natura ce au”.

„In prevederile obligațiunii de anunțare arătată în aliniatul întâi, intră — fără privire la mărimea capitalului social — și societățile comerciale, cari sunt în sfera de interes a întreprinderilor la cari se referă aliniatul întâi”.

„Se va anunța în mod prealabil și persoana, pe care, întreprinderea — ce intră

sub dispozițiunile aliniatului unu și doi — dorește să o angajeze pentru facerea unor lucrări cari nu cad sub prevederile aliniatului întâi, sau căreia vrea să-i deie mandat pentru atari lucrări, dacă retribuțiunea totală anuală a aceleia atinge suma de 24.000.— Pengö.”

„In dispozițiunile acestui § intră — în cazul contractului încheiat pe timp determinat, — și prelungirea de angajament sau mandat, asemenea intră și angajarea sau însărcinarea unui salariat sau mandatar, care a împlinit vârsta de 60 ani, precum și angajarea sau încredințarea unui salariat, care a împlinit în întregime timpul de serviciu, potrivit regulamentului respectiv de pensionare sau de serviciu.”

Ordonanța mai conține și următoarele dispozițiuni principale:

Se va considera remunerație ori-ce venit, sub orice formă (în bani sau natură).

Iar societatea comercială se socotește a fi în sfera de influență a întreprinderii, atunci când aceasta întreprindere este interesată în măsură de 20% la capitalul social, părțile sociale, sau prin vre-un aport în alt mod (§ 2, 3).

Ministerul de resort, căruia urmează a se face anunțarea potrivit § 1, va putea — de acord cu Ministerul de Finanțe — să ridice excepțiuni (conestații) contra angajării, sau însărcinării persoanei anunțate, sau chiar și numai contra prelungirii mandatului avut, sau majorării retribuțiilor. Conestația nu trebuie motivată.

Conestația se va comunica cu întreprinderea, prin scrisoare recomandată, care se va expedia în termen de 30 zile dela anunțare. Dacă în termenul arătat nu se comunică aceasta conestație, încheierea contractului anunțat, sau punerea în lucrare a hotărârii anunțate, va putea avea loc din punct de vedere al prezentei ordonanțe.

Ministerul de resort, spre a decide asupra celor anunțate de întreprindere, va cere avizul unei comisii speciale. Totuși, în lipsa avizului, Ministerul va putea decide și singur.

Membrii comisiei vor fi numiți de Guvern la propunerea Ministerului de Finanțe în cazul unei instituții financiare, sau societăți private de asigurare, — sau a Ministerului de resort, dacă este vorba de

alte întreprinderi. Numirea se face pe trei ani. Calitatea de membru este onorifică. Păstrarea secretului obligatorie. Regulamentul de funcționare, a Comisiunii se va întocmi de ministerele interesate (§ 4).

Contractul sau hotărârea care cade în prevederile obligațiunii de anunțare, nu va putea fi încheiat și nici pus în lucrare, fără anunțare, sau în caz de conestație.

Ori-ce remunerațiuni ridicate în baza unor astfel de înțelegeri, sau hotărâri, se vor restitui. Asupra restituiri poate decide Ministerul respectiv chiar fără cerere. Va putea fixa și plata în rate, într-un termen corespunzător.

Deciziunea Ministerului are valabilitatea unui act public în ce privește executarea. Dacă întreprinderea în curs de 8 zile socotit dela termenul de îndeplinire, nu probează restituirea sumei, Ministrul competent reacearcă judecătoria pentru ordonarea execuției în favoarea creditorului. Execuția se va efectua din oficiu. Judecătoria va putea obliga partea interesată la avansarea cheltuelilor de execuție. Ministerul poate cere judecătoria informațiuni asupra studiului execuției. (§ 5).

Majorarea competenței angajatului sau mandatarului, care cade în prevederile § 1 peste suma fixată cu aprobarea Ministerului de resort sau ori-ce angajare (încredințare) cu o retribuție anuală de 24.000.— pengö, sau mai mare, — se va anunța în mod prealabil Ministerului de Finanțe în cazul institutelor financiare (cooperativele de credit) sau Ministerului de resort, după obiectul întreprinderii, — în alte cazuri.

Se va considera de nulă ori-ce majorare de retribuție, pe care întreprinderea nu a anunțat-o în mod prealabil, sau contra căreia s'a introdus conestație (excepțiuni). Surplusul încasat peste retribuția legală, se va restitui conform § 5. (§ 6.)

Călcarea, sau eludarea dispozițiunilor

cuprinse în §-ele 1, 5 și 6, Ministerul le comunică instanței de registru al firmelor. Aceasta instanță va condamna la o amendă până la 8000 pengö acea persoană încredințată cu administrarea averii întreprinderii, sau conducerea ei, — la insistență, îndrumarea sau culpa căreia s'a făcut călcarea și eludarea dispozițiunilor legale. Instanța de registru al firmelor va comunica de îndată deciziunea sa Ministerului de resort. Pe baza comunicării Ministerului, ea va putea condamna — în mod repetat — întreprinderea, dacă aceasta în termen de 15 zile dela somațiune nu urmează întocmai obligațiunea sa de anunțare, sau angajează, menține angajamentul contrar prevederilor § 5, sau în sfârșit contrar dispozițiunilor § 6, nu încetează plătirile ilegale. (§ 7.)

Prezenta ordonanță intră în vigoare deodată cu publicarea ei.

Dispozițiunile ordonanței No. 2240/1938, se abrogă. (§ 8.)

Din cele de mai sus rezultă, că guvernul maghiar în afară de „raționalizarea” diferitelor instituții financiare și întreprinderi, urmărește mai nou și „selecționarea” persoanelor chemate a conduce aceste instituțiuni.

După ce criterii anume se va face această „selecționare”, nu putem ști, fiindcă ordonanța de mai sus nu dă îndrumări în această chestiune. Totuși din moment, ce Ministerul de resort poate decide și fără avizul Comisiunii speciale, credem, că persoana respectivă va trebui să aibă calități și în afară de acelea de „om financiar”.

De încheiere ținem a menționa, că ordonanța No. 2240/1938, azi abrogată, asemenea a conținut dispozițiuni referitoare la aprobarea numirii președintelui, directorului, etc. din partea Președintelui Centralei Institutelor Financiare (Pénztézet) și a Banca Naționale Ungare.

Acestea norme însă priveau numai institutele financiare, cu un capital social de peste 3.000.000.— pengö. Prin urmare era o ordonanță cu dispozițiuni mult mai liberale.

Atragem deci atențiunea societăților comerciale asupra acestei importante ordonanțe și asupra consecințelor cari ar putea rezulta din nerespectarea ei. Dr. J. O.

— Ei, vedeți, măi bobocilor, că totul merge bine....

Lache pregătea sticlele, aduse cu destulă casnă. Mitiș a început un cântec, după care a exclamat cu un plesăit caracteristic din limbă:

— Dați zor, măi, că am o pipotă!... (cu un gest ca de acordeon, ca să ne arate cât e de mare).

Orele treceau, în jurul focului și eram neșpus de mulțumiți. Lacul Zânelor ne aduse aminte de lacul lui Lamartine și de fuga timpului. Uitarăm de toate și ne ascultam doar tihna sufletului.

— Cine știe, pe unde ne va arunca soarta, mâine, poimâine? — exprimă Mișu un gând care era al tuturor.

Am stat mult acolo, dar, în urmă, aerul rece ne-a făcut să ne căutam culcuș. Era besnă. Ne-a condus șeful nostru, pe unde știa el, și ne-am pomenit undeva, într'un fel de pod de grajd, unde am adormit imediat.

Abea dimineața am băgat de seamă că dormisem cu niște capre ale paznicului.

— Uf! și ce miros! Noaptea însă trecuse.

Ziua se anunța minunată. Întâi o plimbare cu o barcă primitivă, o baie în lac și pe urmă... drumul.

— Cât o fi, Trică, până în vârful Gutinului?

— Vre-o doi kilometri.

Ne obișnuisem cu kilometrii lui Trică. Luându-ne rămas bun dela toate, am puresc din nou la drum.

Printre copaci, dintr'o cărare într'alta, drum fără odihnă.

— Trică, trebuie să înțelegi că noi nu suntem antrenati ca tine.

— Vă „antrenez” eu! Trebuie să ne suim și pe vârf. Altfel, degeaba v'ați mai ostenit. Iar deseară, vom fi la Akna Șugatag, unde prindem trenul de nouă.

— Să lăsăm vârful...

— Nu vreau să se spună că v'am adus pe Gutin și n'ați văzut vârful, răspundea el nemilos.

Cei doi kilometri se prefăcură în vre-o 25. Era ora 4 după amiază. Cu chiu, cu vai, ținându-ne de afinii înfloriți, ne-am văzut în vârf. Priveliștea era în adevăr rară, dar înainte de a putea admira ceva, toți patru am adormit.

După un ceas, Trică ne-a trezit cu mare greutate. Eram pur și simplu frânți. Un miros plăcut ne gădila nările. Trică ne pregătise o tocană în toată regula, și pe deasupra, ne cioplise, fiecăruia, câte o lingură de lemn cu inițiala gravată pe mâner.

— Mâncați voi, eu nu vreau nimic. Să mă luați în spate și să mă duceți mai departe, căci sper că nu mă veți lăsa aci pradă... corbilor, spusei eu, foarte sincer.

— Nici mie nu-mi trebuie nimic! — spuse Mitiș.

— Nu vă roagă nimeni! Cei trei înghițeau cu poftă.

Încetul cu încetul ne apropiară și noi. Tocana lui Trică ne învioră, într'o măsură nebănuită.

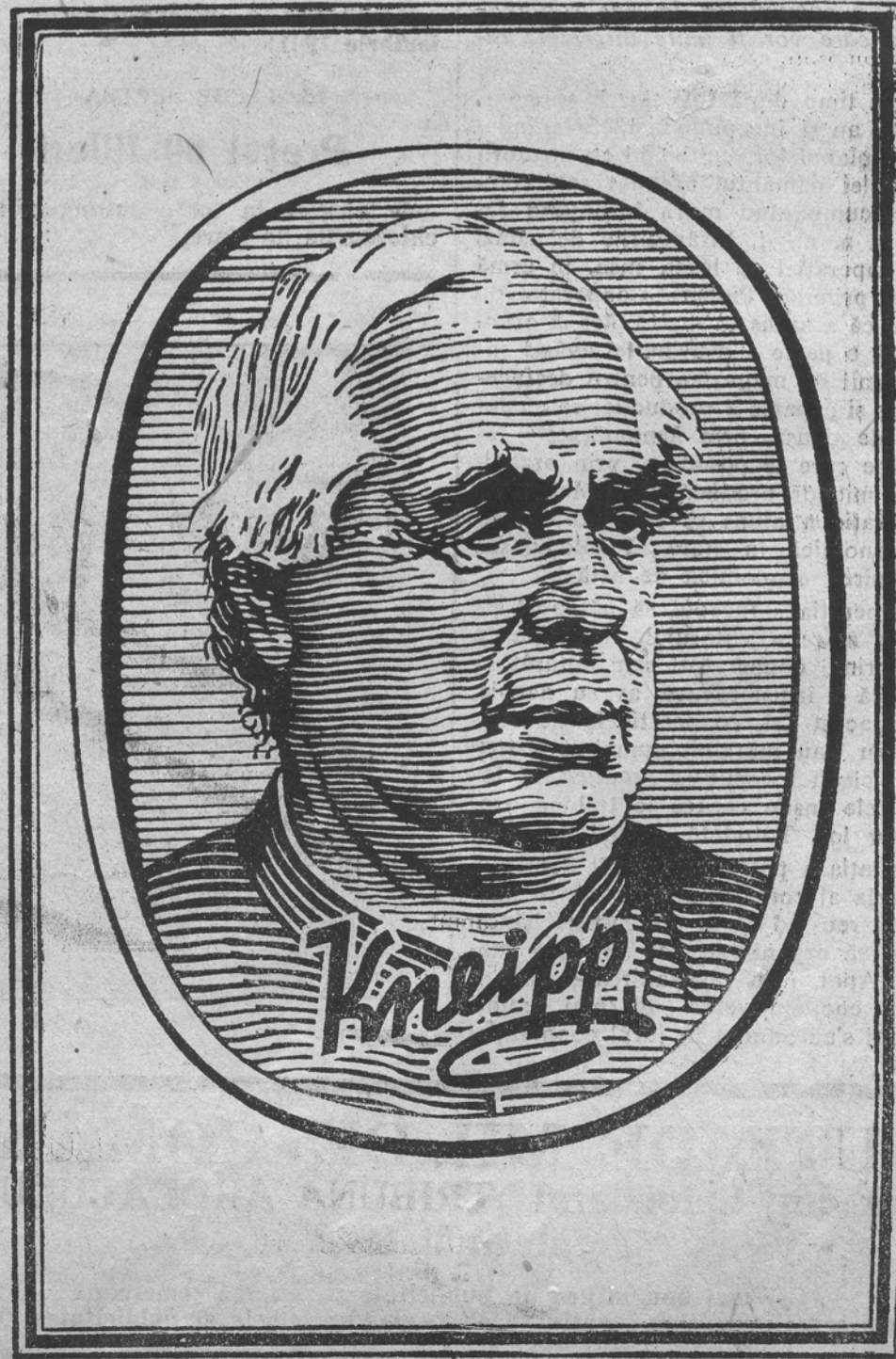
— Acum, la drum, căci mâine e zi grea de muncă, nu ca astăzi...

Când, după un alt marș forțat ajunserăm, sdrobiți la gara din Akna Șugatag aflarăm dela niște turiști încercați că... am bătut un adevărat record de distanță.

— Te credem, dar să știi Trică, nu ne mai prinzi tu la vre-o excursie, cât îi lumea și pământul.

— Credeți că eu aș mai pleca la drum cu niște „babe” ca voi? Să mă ferească Dumnezeu! Ați dus-o numai într'o scânceală. Dar las' că vă cunosc eu. Măine spuneți: „Să știi că a fost bine”. Peste câteva zile: „Trică, a fost minunat!”

Și chiar așa a fost! ANDREI RADU

PAGINA COOPERATIEI

Rânduri către plugari

Desvoltarea și viitorul cooperatiei

Gândul cu care, înființând întâia cooperativă, umilii țesători, *Cinstiții Pioneri din Rochdale* au pornit la lucru, a rămas mult în urmă față de înfăptuirile de astăzi ale cooperatiei. *Cinstiții Pioneri* au văzut în cooperatie un mijloc prin care ei și semenii lor puteau să-și micșoreze suferințele și să înfrunte relele acestei orânduiri economice. Întâia lor lucrare s'a îndreptat spre ceea ce era mai aproape de nevoile lor — și cea mai însemnată, — grija aprovizionării cu cele trebuincioase traiului. Deaceia, întâia cooperativă a fost o cooperativă de consum. Pentru ei faptul împărțirii mărfurilor sau, cum zice în știința economiei, a distribuției, adică ajungerea mărfii în mâinile consumatorilor, era cel mai însemnat și deslegarea ei cea mai grabnică, pentru că fiind salariați, trebuiau să-și cumpere toate dela prăvălie. Înălăturarea mijloacilor prin înființarea cooperativei, era în sine un lucru mult mai mare decât au prevăzut țesătorii din Rochdale, ei au mai făcut însă, fără să-i bănuiască însemnătatea, încă un lucru, care a fost hotărâtor pentru dezvoltarea puterii orânduiri cooperatiste. Iacă în manifestul întocmit la deschiderea cooperativei lor, *Cinstiții Pioneri* s'au gândit mai departe decât la înlocuirea micilor mijlocitori. Se vede că ei și-au pus în gând:

„Să înceapă fabricarea acelor mărfuri pe care le va hotărî societatea; să arendeze sau să cumpere pământuri pe care să le cultive cu ce e de lipsă pentru hrana asociaților“. Deasemenea, ei se legau că „îndată ce va fi cu putință, societatea va purcede la organizarea forțelor producției, ale distribuției, ale educației și autogovernării sau, cu alte cuvinte, societatea se va preschimba într-o comunitate de sine stătătoare, în care vor fi unite interesele tuturor.“

Puțin timp după înființarea cooperativei ei au și început să ducă la îndeplinire planul lor, cultivând cu membrii tovarășiei pământul arendat sau cumpărat, cumpărând mori, înființând fabrici ș. a. m. d. Înființările de astăzi ale cooperatiei au lăsat, însă, în urmă planul primilor Pioneri. Cooperatia nu numai că a ajuns în multe țări să orânduiască o parte a distribuției având sute de mii de magazine pentru desfășurare, dar și o parte a producției este condusă de dânsa, prin nenumăratele fabrici pe care le posedă și prin organizarea micilor producători. Mai mult, cooperatia a ajuns să fie o orânduială economică în stare să înlocuiască orânduirea economică de astăzi.

Cooperatia a început să păsească pe poarta mare a viitorului, în clipa în care primii cooperatori s'au hotărât să producă ei înșiși ceea ce aveau nevoie. Și în acest fel, cooperativele de consum nu s'au mărginit numai la distribuție, ci au început să producă, să fabrică ele înșile ceea ce le trebuia asociaților lor. Totodată, plină de curaj cooperatia a pătruns și în alt domeniu, în acela al comerțului de bani, în unele țări reușind să ia din mâinile băncilor și să organizeze tot creditul mărunt. Apoi, prin răspândirea și înmulțirea cooperativei tot mai mulți oameni s'au adunat în jurul cooperativei

și tot mai mulți s'au pătruns de gândirea cooperatistă, iar prin mărirea și înmulțirea fabricilor lor, prin organizarea producătorilor agricoli, cooperatia a pătruns tot mai adânc în viața economică punând stăpânire pe tot mai multe domenii ale ei.

Rămânând numai pe tărâmul distribuției, cooperatia ar fi putut ajunge un puternic sprijin al multimilor, un mijloc pentru micșorarea mizeriei. Trecând însă la fabricație, la organizarea producției și a creditului, cooperatia nu numai că a ajuns să fie un mijloc de îmbunătățire a vieții celor mulți, dar s'a ridicat să înfrunte orânduirea în care stăpânește nesățioasa dorință după profit, iar prin înfăptuirile sale a arătat că este în stare să-și ocupe locul în viața economică, fără să păgubească națiunile și omenirea. Aceste înfăptuiri ale cooperativei răspândite pe toată suprafața pământului, sunt cea mai bună cheazăie că, atunci când va veni pacea mult așteptată, cooperatiei i-se poate încredința reorganizarea vieții. Și atunci, viitoarea pace nu va mai conține în dânsa sâmburele războiului, ci va fi începutul unei lungi ere de bunăstare, în care oamenii și popoarele își vor putea desvolta nestânjeniti însușirile lor firești pentru propășirea omenirii întregi.

A apărut în
Biblioteca „Tribuna Ardealului“ Nr. 5

Orientări fiscale

(Legiurile în vigoare până la 1 Octombrie 1941)

de IACOB PEPTEA

Prețul 60 filleri

Se găsește la toate tutungeriile și chioscurile de ziare.

SUTE DE MII DE ROMÂNI
vor ceti Calendarul „TRIBUNA ARDEALULUI“
pe anul 1942

Cel mai bun mijloc de publicitate și reclamă comercială
Rezervați din timp spațiul dorit pentru reclamele și publicitatea Dv.

De peste hotare

SUEDIA

S'au împlinit zece ani de când magazinele de gros (centralele cooperativele de consum) din Suedia, Norvegia, Danemarca și Finlanda s'au asociat într-o grupare denumită *Kooperativa Lumaförbundet*, cu scopul de a scăpa pe consumatorii scandinavi de specula fabricanților de becuri electrice.

Am mai vorbit de lupta dusă de fabricanții capitaliști pentru a zdrobi încă dela început, printr-o concurență dărză, acțiunea pornită de cooperatia scandinavă prin înființarea fabricii Luma. Am arătat tot atunci că străduințele adversarilor cooperativei au fost zadarice și că fabrica Luma a înflorit din an în an, impunându-se pe piață atât prin prețuri cu mult sub nivelul anterior, fixat de trustul fabricilor capitaliste, cât mai ales prin calitatea hotărât superioară a produselor sale, care nu au întârziat să fie cerute nu numai în țările scandinave, ci și mai departe, în Belgia, Franța, Anglia, Bulgaria și chiar peste ocean, în Argentina.

În prezent, *Kooperativa Lumaförbundet* are două mari fabrici de becuri electrice, una — cea mai veche — la Hammarby, lângă Stockholm (Suedia), alta la Oslo (Norvegia).

Fabrica suedeză Luma fofoște azi în atelierele sale aproape 600 salariați și a ajuns la o producție anuală de 40.000.000 becuri, pe când cea norvegiană numai la una de 900.000. Dar, pe lângă aceasta, ele au căutat neincetat să producă în atelierele lor nu numai absolut toate părțile din care e alcătuit becul electric, ci și însăși mașinile necesare fabricației, ca astfel să nu mai fie prin nimic tributare altor întreprinderi.

În 1937, spre a satisface cu mai multă înlesnire pe cooperatorii englezi, care consumau o mare parte din producția de becuri a fabricii suedeze Luma, s'a înființat și în Anglia o asemenea fabrică, la Glasgow în Scoția, de către societatea *British Luma Ltd.*, formată prin asocierea magazinului suedez de gros (*Kooperativa Förbundet*) cu cel scoțian (*Scottish Cooperative Wholesale Society*).

Cu prilejul împlinirii celor dintâi zece ani de activitate a primei fabricii Luma, ziarul suedez popular „Vi“ socotește că, datorită activității acestei întreprinderi cooperative, poporul suedez a economisit în tot acest răstimp mai bine de 50.000.000 coroane suedeze, care altfel ar fi intrat în pungile fabricanților.

Uscați legumele și zarzavaturile!

Legumele și zarzavaturile uscate sunt mai bune și mai ieftine decât cele conservate în orice alt mod:

1. Au gustul și aroma legumelor proaspete.
2. Sunt mai hrănitoare decât alte conserve de legume, pentru că nu le alterează nici acreala muratului, nici căldura fierțului.
3. Sunt mai ieftine decât conservele în cutii, de tablă sau în borcane de sticlă, unde ambalajul costă $\frac{3}{4}$ din preț.
4. Le aveți gata spălate și curățite (de coji, codițe și sâmburi) așa că sunt gata de pus în mâncare.
5. Se păstrează ușor, căci nu le pasă nici de căldura verii, nici de gerul Bobotezii; nu degeră, nu se strică, nu putrezesc, nu cresc cum cresc cartofii și ceapa.
6. Ocupă loc puțin, de 20 de ori mai puțin decât legumele crude, de 100 de ori mai puțin decât cele conservate în borcane sau cutii.
7. Conțin hrană multă într-o cantitate mică: 25—50 grame legume uscate ajung pentru un om pe zi.

Legi și ordonanțe

Ordonanța Nr. 100.600/1941 a Ministerului aprovizionării referitor la întreținerea cartofilor.

În vederea asigurării aprovizionării, sunt obligați în prețul stabilit de autorități de a pune la dispoziția Asociației Comerțului indigen al Cartofilor (*Belföldi Burgonya Kereskedelmi Egyesülésnek*) din Budapest, cantitatea de cartofi pe care prin organele sale Ministrul aprovizionării o dispune.

Dispoziții de această natură se vor putea da asupra acelei cantități de cartofi care întrec trebuințele de consum și gospodărie a proprietarilor socotit până la data de 30 Iunie 1942.

Predarea cantității pentru care a primit dispoziție, proprietarul o va face în condițiunile regulamentului de transport a cartofilor redactat de Oficiul pentru producerea plantelor (*M. Kir. Növénytermelési Hivatal*).

ARTIN EFECT MODERAT
PURGATIV

Rectificarea ordonanței No. 7660/1941 M. E. referitor la reglementarea comerțului de cartofi.

Orice întreprindere de transport, proprietar de autocamion (conducător responsabil) nu poate executa transport de cartofi indiferent de calitate sau cantitate depe teritoriul unei comune (oraș) pe teritoriul unei alte, numai dela Asociația Comerțului indigen al cartofilor (*Belföldi Burgonya Kereskedelmi Egyesülés*) și dela Asociația Ungară de Export a Cartofilor (*Burgonya Kivitei Egyesület*).

Nu se referă această dispoziție asupra cartofilor necesari industriei, cari se transportă dela producător direct la uzină în cantități de vagoane, pentru fabricarea spiritului. Fracțiile acestor transporturi vor conține permisul respectiv al monopolului spiritului.

Ordonanța mai dispune asupra transportului cartofilor pe teritoriul lui Budapest și provincie. Pentru necesitățile gospodăriei și cantități cari nu întrec peste trei chintale, permisul necesar de transport va fi eliberat de organele delegate în acest scop de Ministrul Aprovizionării.

8. Fiind ușoare și nesupuse stricăciunii, se păstrează și se transportă lesne, fără pierderi, cu cheltueli foarte mici.

GOSPONDINELOR!

Faceți-vă de pe acum proviziile de legume și zarzavaturi pentru iarnă, uscându-le! Astfel asigurați hrana familiei fără multă cheltuială și în cele mai bune condițiuni. Dacă puteți, uscați chiar mai mult decât nevoile familiei.

CULTIVATORII!

Uscați cât mai multe legume și zarzavaturi!

Le veți putea vinde cu înlesnire și cu câștig bun!

COOPERATIVE!

Puteți veni și de data aceasta în ajutorul asociațiilor noastre, — fie ei consumatori, fie ei cultivatori de legume, organizând uscători de legume, — treabă pe care o puteți face cu mai bune rezultate decât și-ar face-o fiecare pentru sine.

Situatia de pe frontul Oriental

Trupele germano-române urmăresc cu succes retragerea inamicului din Crimeea

— In bazinul Donețului operațiunile se apropie de sfârșit. Marina sovietică a încercat să atace portul Taganrog —

Cartierul general al Führerului, 8. (DNB). — Inaltul comandament al forțelor germane comunică:

In peninsula Crimeea trupele germane și române cu toate dificultățile terenului impracticabil de munte și în ciuda rezistenței îndârjite opuse de ariergărzile sovietice, continuă cu succes urmărirea inamicului. Avioanele Stuka au distrus în centura fortificațiilor dela Sebastopol importante poziții inamice și au redus la tăcere mai multe baterii.

In bazinul Donețului trupele germane și italiene au reușit să facă noi progresiuni teritoriale. In sectorul central al frontului diviziile de infanterie germane au străpuns pozițiile inamice puternic fortificate luând mulți prizonieri și capturând numeroase tunuri.

Artileria armatei a scufundat în fața localității Peterhof un cargobot inamic. Forțele aeriene au aruncat în cursul zilei bombe de calibru mare și foarte mare asupra Leningradului. (MTI).

CUM AU FOST STRĂPUNSE FORTIFICAȚIILE DIN CRIMEA

BERLIN, 8. (DNB). — Se anunță din izvor militar:

Trupele germane în cursul înaintării lor în munții Iaila, au dat de fortificații de munte extrem de puternice. După o pregătire intensă de artilerie, trupele speciale de asalt s'au apropiat sub protecția focului artileriei proprii și au pătruns în mijlocul lucrărilor fortificate. Cazematele sovietice erau prevăzute cu turele rotative de oțel înzestrate cu tunuri moderne,

mitraliere și aruncătoare de flăcări numeroase.

Trupele de asalt germane cu ajutorul grenadelor de mână, aruncătoarelor de flăcări și provocări de explozii au învins obstacolele și au curățit de forțele sovietice întreaga lucrare fortificată, deschizând drum liber infanteriei. Trupele germane printr'un asalt îndrăzneț au încercuit cazematele, au zdrobit rezistența opusă de apărători și au forțat trupele sovietice la retragere. (MTI).

PRESA ITALIANĂ DESPRE SITUAȚIA FRONTULUI ORIENTAL

ROMA, 8. (MTI.) — Corespondentul din Budapesta a ziarului Giornale d'Italia anunță că în sectorul de Sud al frontului oriental, trupele germane și italiene, în colaborare cu honvezii, realizează și pe mai departe noi progresiuni teritoriale, fără ca timpul nefavorabil și greutățile terenului să aibe vre-o influență asupra presiunii exercitate. In bazinul Donețului trupele germane și italiene bombardează fără încetare drumurile de retragere și urmăresc într'una fuga trupelor sovietice.

In spațiul Donețului, trupele aliate au reușit acum să ocupe noi teritorii și au zădărnicit încercările inamice făcute pentru înfrânarea înaintării lor. Contraatacurile au fost respinse și în cursul acestor acțiuni trupele sovietice

au suferit pierderi extrem de grave. Numărul prizonierilor și materialul de război capturat este deasemenea foarte mare.

In sectorul dela Rostov presiunea trupelor aliate s'a intensificat în ultima vreme. Comandamentul sovietic de aici încearcă să evacueze din acest sector materialul greu de război pentru a evita capturarea lor. Ocuparea bazinului Donețului și a Crimeei fac imposibilă menținerea Rostovului. După opinia cercurilor maghiare, presiunea trupelor aliate cu toată certitudinea se va intensifica în viitorul apropiat. Trupele germane—italiene—maghiare și române au și pornit la o nouă acțiune rapidă de străpungere.

PIERDERILE SOVIETICE DIN LUNA SEPTEMBRIE

BERLIN, 8. (DNB). — Se anunță din izvor militar, că pierderile înregistrate de armata sovietică în luna Septembrie s'au ridicat la 1 milion prizonieri și la distrugerea completă a 59 divizii de infanterie, 15 divizii

blindate, 1 divizie de vânători de munte, 1 regiment de care blindate și 1 brigadă transportată cu avionul. Materialul capturat în diferitele sectoare de pe frontul oriental este așa de mare încât încă nu se poate aprecia. (MTI).

ACȚIUNEA UNEI DIVIZII GERMANE IN CRIMEA

BERLIN, 8. — Agenția telegrafică germană se informează din izvor competent, că o divizie germană în ziua de 6 Noembrie a atacat linia de retragere a inamicului bătut din Crimeea. Tancurile și vehiculele sovietice s'au îngrămădit într'o învâlmășeală grozavă.

Forțele germane au tăiat din toate direcțiunile linia de retragere a inamicului care apoi a fost presat într'o pungă îngustă. Distrugerea definitivă a bolșevicilor încercuți este în curs de lichidare. Numărul prizonierilor luați până acum depășește cifra de 1000. (MTI).

Finlanda va continua lupta până la îndeplinirea misiunii sale

HELSINKI, 8. (DNB). — In legătură cu svonul după care postul de radio finlandez ar fi anunțat încheierea operațiunilor, se declară în mod insistent că acest lucru se referă numai la terminarea operațiunilor din Carelia recucerită.

In Carelia orientală, operațiunile

se desfășoară în continuare și ele nu vor fi încheiate decât odată cu îndeplinirea misiunii finale. In ceea ce privește modificările de frontieră s'a mai declarat și de altădată, că ele nu se vor stabili definitiv decât la convocarea conferinței de pace. (MTI).

Citiți și răspândiți

„TRIBUNA ARDEALULUI“

Un atac maritim sovietic, respins la Taganrog

BERLIN, 8. — După cum se informează agenția telegrafică germană, bolșevicii au încercat să execute un atac în regiunea Taganrog, cu două canoniere și cu o vedetă rapidă. Artileria germană amplasată pe litoralul mării a deschis focul asupra vaselor sovietice care au fost nevoite să se întoarcă mai înainte ca ele să ajungă într'o poziție favorabilă de tragere. (MTI).

ACTIVITATEA AVIAȚIEI GERMANE IN AFRICA DE NORD

Zona de operațiuni, 8. (Stefani.) — Corespondentul din Africa de Nord al agenției Stefani anunță: Formațiuni aeriene de bombardament germane au atacat cu un succes remarcabil fortificațiunile din jurul Tobrukului, precum și concentrări de trupe și camioane automobile. In urma loviturilor în plin numeroase vehicule au fost incendiate. (MTI).

UN MAIOR DIN ARMATA SOVIETICĂ A FOST IMPUȘCAT DE COMANDANTUL SĂU DE BRIGADĂ

HELSINKI, 8. (DNB.) — După cum se anunță, comandantul unui batalion sovietic care a fost nevoit să-și retragă trupele în urma presiunii exercitate de forțele finlandeze, a fost împușcat de comandantul său de brigadă.

„Japonia nu se poate încrede în sinceritatea sovietică în privința siguranței navigației“

TOKIO, 8. (DNB). — Purtătorul de cuvânt al guvernului japonez a declarat că până acum n'a sosit nici o relatare oficială despre numărul victimelor vasului japonez „Kehi Maru“. Purtătorul de cuvânt a accentuat însă că pierderile sunt de bună seamă destul de mari. Guvernul consideră că situația a devenit extrem de dificilă. Cele întâmplate dovedesc — a spus purtătorul de cuvânt — că în ceea ce privește siguranța navigației noastre nu ne putem încrede în sinceritatea sovietelor. (MTI).

Misiunea ambasadorului Kurușu la Washington

TOKIO, 8. (DNB). — Comunicatul guvernului japonez anunță că șederea ambasadorului Kurușu la Washington n'a fost legată de timp. Misiunea ambasadorului extraordinar dovedește că Japonia ar dori în mod serios să încheie cât mai curând negocierile. La întrebarea dacă ambasadorul Kurușu va prezenta oare la Washington noi propuneri japoneze, purtătorul de cuvânt al guvernului japonez a declarat că ambasadorul extraordinar va avea prilej să desvolte în mod hotărât și clar atitudinea de totdeauna a Japoniei. (MTI).

America pretinde baze militare în Extremul Orient în schimbul ajutoarelor date sovietelor

TOKIO, 8. (DNB). — Corespondenții marilor ziare japoneze anunță din New-York că Statele-Unite americane vor pretinde, probabil, baze militare în Extremul Orient în schimbul ajutoarelor date sovietelor.

Relatăriile bazate pe informațiunile obținute dela cercurile politice din Washington accentuează că Statele-Unite caută acum noi baze militare și în Nord pentru perfecționarea barajului de încercuire anti-japoneză. Japonia trebuie să fie foarte atentă față de aceste pregătiri americane. (MTI).

INFORMAȚIUNI

— „INGERUL NAIV“. Publicul spectator urmărește cu ilaritate permanentă admirabilul film comic rulat la cinematograful „ROYAL“: „Ingerul naiv“. In rolurile principale: Clara Zabody, Paul Jávör, Gerő Mály, Lily Berki, Iosif Perki și Maklár. Jurnalul maghiar și Luce. Inceputul reprezentațiilor la orele 3.30, 5.30, 7.30 și 9.30. Rezervarea biletelor zilnic între orele 11—13. In fiecare Duminecă matineu la ora 11 a. m. cu locuri numerotate.

— DAREA DE SEAMĂ A CORPORAȚIEI INDUSTRIALE. Corporația industrială din Kolozsvár a făcut o dare de seamă despre activitatea desfășurată dela înființarea până azi. Din darea de seamă rezultă că de totalul de 2710 meseriași patroni cari au fost primiți în această corporație sunt 2006 unguri, 245 români, 34 germani și 425 evrei. In ceea ce privește situația ucenicilor industriali a căror contracte au fost aprobate de corporația industrială aceștia figurează în statistica corporației după criteriul confesional și anume: 353 reformați, 233 romano-catolici, 68 români uniți, 23 ortodocși, 26 unitariani, 7 evanghelici, 6 lutherani, 5 baptiști și 44 evrei. De fapt numărul meseriașilor patroni cât și numărul ucenicilor industriali este mai mare, dar mult dintre aceștia nu și-au putut procura actele necesare pentru preschimbarea brevetelor exercitarea meseriei și astfel nici contractele de ucenicie nu au fost înregistrate la corporația industrială.

— NU VETI FI ȘOMER, dacă vă înscrieți la Școala de șoferi a lui Szász, unde veți câștiga o pregătire profesională practică și teoretică din partea unor experți. Lecțiile practice de conducerea automobilelor și autocamionelor se face pe străzile orașului. Inscriserile se primesc: Școala Ștefan cel Mare, Cluj, Nr. 28, telefon 28—46. Tot acolo veți afla și informațiile necesare.

— CURĂȚIREA COȘURILOR VA FI ÎN CREDINȚATĂ MESERIAȘILOR PARTICIPANȚI. Se știe că atât în orașul nostru ca și în alte localități lucrările de curățirea coșurilor au fost preluate de întreprinderile private, iar taxele de hornărit au fost încasate percepția municipiului. Cum legea industrială maghiară nu consideră curățirea coșurilor un monopol al orașelor, serviciul public de hornărit din Kolozsvár va fi dizolvat la 1 Ianuarie și meșterii hornari angajați ai municipiului, vor funcționa în calitate de măștri circumscripție executând lucrările de hornărit pe cont propriu.

Guvernul emigrant polonez din Londra constituie un nou consiliu național

ZÜRICH, 8. (Bud. Tud.). — Ziarul „Die Welt“ anunță din Londra că guvernul emigrant polonez din Londra va constitui în curând un consiliu național. Consiliul național va avea 24 membri, printre cari 16 vor fi designați de reprezentanții fostului partid politic major polonez. Printre membrii noului consiliu național se găsesc 3 personalități cunoscute, care au scăpat în curând din prinsoarea sovietică. Unul dintre aceștia și anume profesorul Gabrovsky a fost designat ca președinte al consiliului național.

Întreprinderile japoneze părăsesc Burma

TOKIO, 8. (DNB). — Ziarul „Tokio Asahi“ anunță din Singapore că consulul japonez din Rangoon a invitat toate întreprinderile japoneze să părăsească teritoriul Burmei. (MTI).

SPECTACOLE

ROYAL: „Inger naiv“, cu Clara Zabody, Paul Jávör și Mály Gerő. — Jurnalul maghiar și Luce. Inceputul repr.: 3.30, 5.30, 7.30 și 9.30. Prenotarea biletelor zilnic dela ora 11. a. m.

EGYTEM: „Calea fără sfârșit“. Inceputul reprezentațiilor la ora 11. a. m. Jurnalul maghiar și Ufa. Inceputul reprezentațiilor la orele 3, 5, 7 și 9.